TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. lapkričio 26 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Viešieji pirkimai — Direktyva 89/665/EEB — Lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai — Peržiūros procedūros sudarant viešojo pirkimo sutartis — Prašymo dėl peržiūros pateikimo terminas — Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tam, kad būtų galima pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo, turi būti iš anksto konstatuota, kad procedūra yra neteisėta — Naikinamasis terminas, kuris pradedamas skaičiuoti nepaisant to, ar prašymą pateikęs asmuo žino apie neteisėtumą“

Byloje C-166/14

dėl *Verwaltungsgerichtshof* (Vyriausiasis administracinis teismas, Austrija) 2014 m. kovo 25 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. balandžio 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

MedEval – Qualitäts-, Leistungs- und Struktur-Evaluierung im Gesundheitswesen GmbH,

dalyvaujant

Bundesminister für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft,

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger,

Pharmazeutische Gehaltskasse für Österreich,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro ketvirtosios kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, einantis penktosios kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai D. Šváby, A. Rosas, E. Juhász (pranešėjas) ir C. Vajda,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. balandžio 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *MedEval – Qualitäts-, Leistungs- und Struktur-Evaluierung im Gesundheitswesen GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* M. Oder ir A. Hiersche,

— *Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* G. Streit,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Fruhmann,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* A. De Stefano,

— Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann ir A. Tokár,

susipažinęs su 2015 m. gegužės 21 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo (OL L 395, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 246), iš dalies pakeistos 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/66/EB (OL L 335, p. 31) (toliau – Direktyva 89/665), ir veiksmingumo ir lygiavertiškumo principų išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *MedEval – Qualitäts-, Leistungs- und Struktur-Evaluierung im Gesundheitswesen GmbH* (toliau – *MedEval*) skundą dėl *Bundesvergabeamt* (Federalinė viešųjų pirkimų tarnyba, toliau – Tarnyba) sprendimo atmesti *MedEval* prašymą konstatuoti, kad *Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger* (Pagrindinė Austrijos socialinio draudimo institucijų asociacija) vykdyta viešojo pirkimo sutarties dėl elektroninio vaistų išrašymo valdymo sistemos įdiegimo sudarymo procedūra buvo neteisėta; sutartį nuspręsta sudaryti su *Pharmazeutische Gehaltskasse für Österreich* (Austrijos farmacininkų darbo užmokesčio fondas).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2007/66 2, 13, 14, 25 ir 27 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(2) Todėl [Direktyva 89/665] <...> [taikoma] tik į [2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114)] <...> taikymo sritį patenkančioms sutartims, kaip išaiškino [Europos Sąjungos] Teisingumo Teismas, nepaisant to, kokia konkurso tvarka ar kvietimo dalyvauti konkurse priemonės yra naudojamos, įskaitant projektų konkursus, kvalifikacijos vertinimo sistemas ir dinamines pirkimo sistemas. Pagal Teisingumo Teismo praktiką valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų sudarytos galimybės pasinaudoti veiksmingomis ir skubiomis teisės gynimo priemonėmis perkančiosioms organizacijoms ir subjektams priėmus sprendimus dėl to, ar atitinkama sutartis patenka į [Direktyvos 2004/18] <...> subjektinę ar materialiąją taikymo sritį <...>

<...>

(13) Siekiant kovoti su neteisėtu tiesioginiu sutarčių suteikimu, kurį Teisingumo Teismas apibūdino kaip šiurkščiausius perkančiosios organizacijos arba perkančiojo subjekto padarytus [Sąjungos] viešųjų pirkimų srities teisės aktų pažeidimus, reikėtų nustatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas. Todėl sutartis, sudaryta po neteisėto tiesioginio sutarties suteikimo, iš principo turėtų būti laikoma negaliojančia. Negaliojimas neturėtų būti automatinis, jį turėtų nustatyti arba savo sprendimu paskelbti nepriklausoma peržiūros institucija.

(14) Negaliojimas yra veiksmingiausias būdas atstatyti konkurenciją ir sukurti naujas verslo galimybes tiems ūkio subjektams, iš kurių neteisėtai buvo atimta galimybė konkuruoti. <…>

<…>

(25) Be to, dėl būtinybės ilgainiui užtikrinti perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų priimtų sprendimų teisinį tikrumą, reikia nustatyti pagrįstą minimalų senaties terminą peržiūros reikalavimams, kuriais siekiama nustatyti, kad sutartis yra negaliojanti.

<…>

(27) Šia direktyva sustiprinamos nacionalinės peržiūros procedūros, ypač neteisėto tiesioginio sutarties suteikimo atvejais, todėl ūkio subjektai turėtų būti skatinami pasinaudoti šiais naujais mechanizmais. Teisinio tikrumo tikslu sutarties pripažinimo negaliojančia vykdytinumas yra apribotas tam tikru laikotarpiu. Reikėtų laikytis šių terminų galiojimo.“

4 Direktyvos 89/665 1 straipsnyje nurodyta:

„1. Ši direktyva taikoma [Direktyvoje 2004/18] nurodytoms sutartims, išskyrus atvejus, kai tokios sutartys neįtrauktos į taikymo sritį pagal tos Direktyvos 10–18 straipsnius.

<…>

Valstybės narės turi imtis reikiamų priemonių užtikrinti, kad sutarčių, kurias apima Direktyvos [2004/18] taikymo sritis, atveju perkančiųjų organizacijų priimti sprendimai galėtų būti veiksmingai ir visų pirma kuo greičiau peržiūrėti šios direktyvos 2–2f straipsniuose nurodytomis sąlygomis remiantis tuo, kad tokiais sprendimais buvo pažeisti viešuosius pirkimus reglamentuojantys Bendrijos teisės aktai arba nacionalinės taisyklės, kuriomis tie teisės aktai perkeliami į nacionalinę teisę.

<…>

3. Valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų peržiūros procedūros, kuriomis pagal išsamias taisykles, kurias gali nustatyti valstybės narės, galėtų pasinaudoti bent bet kuris asmuo, kuris yra arba buvo suinteresuotas gauti konkrečią sutartį ir kuriam dėl tariamo pažeidimo buvo padaryta žala ar kilusi tokios žalos rizika.

<...>“

5 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Peržiūros procedūrų reikalavimai“ numatyta:

„1. Valstybės narės turi užtikrinti, kad priemonės, kurių imtasi dėl 1 straipsnyje nurodytų peržiūros procedūrų, apimtų nuostatas dėl įgaliojimų:

<…>

b) panaikinti neteisėtai priimtus sprendimus arba užtikrinti jų panaikinimą, įskaitant diskriminuojančių techninių, ekonominių ar finansinių specifikacijų, nurodytų kvietime teikti pasiūlymus, sutarties dokumentuose arba bet kuriuose su sutarties suteikimo procedūra susijusiuose dokumentuose, pašalinimą;

c) priteisti atlyginti nuostolius tokį pažeidimą patyrusiems asmenims.

<…>

6. Valstybės narės gali nustatyti, kad jei reikalaujama atlyginti nuostolius remiantis tuo, kad sprendimas buvo priimtas neteisėtai, tai tokį ginčijamą sprendimą pirmiausia turi panaikinti reikiamus įgaliojimus turinti institucija.

7. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų įgaliojimų vykdymo poveikis sutarčiai, sudarytai po jos suteikimo, turi būti nustatytas nacionalinės teisės aktais, išskyrus 2d–2f straipsniuose numatytus atvejus.

Be to, išskyrus tuos atvejus, kai sprendimas turi būti panaikintas iki žalos atlyginimo priteisimo, valstybė narė gali numatyti, kad, sudarius sutartį pagal 1 straipsnio 5 dalį, šio straipsnio 3 dalį ar 2a–2f straipsnius, už peržiūros procedūras atsakingos institucijos turi įgaliojimus tik priteisti žalos atlyginimą bet kuriam asmeniui, nukentėjusiam dėl pažeidimo.

<…>“

6 Minėtos direktyvos 2c straipsnis „Prašymo dėl peržiūros pateikimo terminai“ suformuluotas taip:

„Jei valstybė narė nustato, kad bet kokie prašymai peržiūrėti perkančiosios organizacijos sprendimą, priimtą dėl sutarčių suteikimo procedūros, kuri patenka į [Direktyvos 2004/18] taikymo sritį, arba su ja susijusį sprendimą turi būti pateikti nepasibaigus nustatytam laikotarpiui, o šis laikotarpis turi būti bent 10 kalendorinių dienų, ir kuris pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai dalyviui arba kandidatui faksu arba elektroninėmis priemonėmis išsiunčiamas perkančiosios organizacijos sprendimas, ar, jei naudojamos kitokios ryšių priemonės, – šis laikotarpis turi būti bent 15 kalendorinių dienų, pradedant skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai dalyviui ar kandidatui išsiunčiamas perkančiosios organizacijos sprendimas, arba bent 10 kalendorinių dienų, skaičiuojant nuo kitos dienos po to, kai buvo gautas perkančiosios organizacijos sprendimas. Prie kiekvienam dalyviui ar kandidatui siunčiamo pranešimo apie perkančiosios organizacijos sprendimą pridedama atitinkamų tokio sprendimo priežasčių santrauka. Jeigu pateikiamas prašymas peržiūrėti šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytus sprendimus, apie kuriuos nereikalaujama specialiai pranešti, laikotarpis turi būti bent 10 kalendorinių dienų, skaičiuojant nuo atitinkamo sprendimo paskelbimo dienos.“

7 Tos pačios direktyvos 2d straipsnio „Negaliojimas“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės turi užtikrinti, kad nuo perkančiosios organizacijos nepriklausoma peržiūros institucija pripažintų sutartį negaliojančia arba jos negaliojimas būtų šios peržiūros institucijos sprendimo pasekmė bet kuriuo iš šių atvejų:

a) jei perkančioji organizacija sutartį sudarė iš anksto nepaskelbus apie pirkimą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, kai tai nėra leidžiama pagal Direktyvą [2004/18];

<…>“

8 Pagal Direktyvos 89/665 2f straipsnį „Terminai“:

„1. Valstybės narės gali numatyti, kad prašymas dėl peržiūros pagal 2d straipsnio 1 dalį turi būti pateiktas:

<…>

b) ir bet kuriuo atveju nepasibaigus bent 6 mėnesių laikotarpiui, kuris pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai buvo sudaryta sutartis.

2. Visais kitais atvejais, įskaitant prašymus dėl peržiūros pagal 2e straipsnio 1 dalį, prašymo dėl peržiūros pateikimo terminas nustatomas pagal nacionalinę teisę, laikantis 2c straipsnio nuostatų.“

Austrijos teisė

9 Daugiausia nuostatų, kuriomis perkeliama Direktyva 89/665 į vidaus teisę, įtvirtinta 2006 m. Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo (*Bundesvergabegesetz 2006*, toliau – Federalinis viešųjų pirkimų įstatymas), kuris buvo kelis kartus iš dalies pakeistas, 4 dalies II skyriuje.

10 2011 m. kovo 1 d., kai *MedEval* kreipėsi į Tarnybą, galiojusios redakcijos Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo 312 straipsnio 3 dalies 3 punkte buvo numatyta, kad ši Tarnyba turi kompetenciją konstatuoti, kad viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūra buvo atlikta neteisėtai visų pirma dėl to, kad ji atlikta iš anksto nepaskelbus apie pirkimą ar iš anksto nepakvietus dalyvauti konkurse.

11 Pagal šio įstatymo 331 straipsnį:

„(1) Verslininkas, kuris buvo suinteresuotas sutarties sudarymu šio federalinio įstatymo taikymo srityje, patyręs ar galintis patirti tariamo pažeidimo žalą, gali pateikti prašymą konstatuoti, kad:

<…>

2. viešojo pirkimo procedūra iš anksto nepaskelbus apie pirkimą ar iš anksto nepakvietus dalyvauti konkurse buvo neteisėta dėl to, kad buvo pažeistas šis federalinis įstatymas, juo vadovaujantis priimti nutarimai ar tiesiogiai taikomos Bendrijos teisės nuostatos <…>

<…>“

12 Minėto įstatymo 332 straipsnio „Prašymo dėl konstatavimo turinys ir priimtinumas“ 3 dalis suformuluota taip:

„Prašymai pagal 331 straipsnio 1 dalies 2–4 punktus turi būti pateikti per šešis mėnesius, skaičiuojamus nuo kitos dienos po to, kai buvo priimtas sprendimas sudaryti sutartį. <…>“

13 To paties įstatymo 334 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad Tarnyba, nustačiusi, kad viešojo pirkimo sutartį nuspręsta sudaryti neteisėtai, nes iš anksto nebuvo paskelbta apie pirkimą, iš principo turi šią sutartį pripažinti negaliojančia.

14 Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo 341 straipsnio „Įgaliojimai ir procesas“ 2 dalyje nustatyta:

„Ieškinys dėl žalos atlyginimo yra priimtinas tik tada, kai kompetentinga priežiūros institucija prieš tai konstatavo, kad:

<…>

2. viešojo pirkimo procedūra iš anksto nepaskelbus apie pirkimą ar iš anksto nepakvietus dalyvauti konkurse buvo neteisėta dėl to, kad buvo pažeistas šis federalinis įstatymas, juo vadovaujantis priimti nutarimai ar tiesiogiai taikomos Bendrijos teisės nuostatos <…>

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

15 2010 m. rugpjūčio 10 d. Asociacija su Farmacininkų darbo užmokesčio fondu sudarė sutartį dėl „bandomojo elektroninio vaistų išrašymo administravimo projekto įgyvendinimo trijuose bandomuosiuose regionuose, įskaitant reikalingas diegimo ir eksploatacijos paslaugas“. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad sutartis sudaryta tą dieną, kai buvo priimtas sprendimas dėl viešojo pirkimo sutarties sudarymo.

16 2011 m. kovo 1 d. *MedEval* kreipėsi į Tarnybą, norėdama, kad būtų konstatuota, jog sutarties sudarymo procedūra neteisėta dėl Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimo, nes apie nagrinėjamą pirkimą nebuvo iš anksto paskelbta arba iš anksto nebuvo pakviesta dalyvauti konkurse.

17 Tarnyba, remdamasi Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo 332 straipsnio 3 dalimi, 2011 m. gegužės 13 d. pripažino, kad *MedEval* prašymas yra nepriimtinas. Iš tiesų ši Tarnyba nusprendė, kad šiame straipsnyje nustatytas šešių mėnesių terminas, taikomas prašymui konstatuoti neteisėtumą, pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai buvo priimtas sprendimas dėl sutarties sudarymo, nepaisant to, ar *MedEval* tuo metu žinojo apie nagrinėjamos procedūros neteisėtumą, o tai, šios tarnybos nuomone, leidžiama pagal Direktyvos 89/665 2f straipsnio 1 dalies b punktą.

18 *MedEval* dėl šio sprendimo pateikė skundą *Verwaltungsgerichtshof* (Vyriausiasis administracinis teismas).

19 Pagal Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo 312 straipsnio 3 dalį Tarnyba turi kompetenciją po sprendimo dėl sutarties sudarymo padaryti tam tikras išvadas, įskaitant išvadą, kad viešojo pirkimo procedūra buvo neteisėta, nes iš anksto nebuvo paskelbta apie pirkimą arba iš anksto nebuvo pakviesta dalyvauti konkurse. Šiuo klausimu šis teismas pabrėžia, kad toks prašymas konstatuoti neteisėtumą turi būti pateiktas per šešis mėnesius nuo sprendimo sudaryti sutartį priėmimo dienos, kaip numatyta Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo 332 straipsnio 3 dalyje.

20 Jis nurodo, kad Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo 341 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog ieškinys dėl žalos atlyginimo, susijęs su neteisėtu viešojo pirkimo sutarties sudarymu, priimtinas tik tada, jei Tarnyba prieš tai yra konstatavusi, kad viešojo pirkimo procedūra, vykdyta iš anksto nepaskelbus apie pirkimą, buvo neteisėta; tai daroma tik pagal prašymą dėl neteisėtumo konstatavimo, kuris priimtinas, tik jei pateiktas per šio įstatymo 332 straipsnio 3 dalyje nustatytą šešių mėnesių terminą.

21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad jo nacionalinės teisės ypatybė yra ta, kad tuo atveju, jei Tarnyba konstatuoja, kad sutarties sudarymo procedūra neteisėta dėl to, kad iš anksto nebuvo pranešta apie pirkimą, ši Tarnyba iš principo turi pripažinti sutartį negaliojančia. Taigi dėl šios ypatybės ieškinys dėl žalos atlyginimo ir prašymas dėl sutarties, sudarytos per viešojo pirkimo procedūrą, panaikinimo yra glaudžiai susiję.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar ieškinio dėl žalos, patirtos dėl viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimo, atlyginimo priimtinumui taikomas šešių mėnesių naikinamasis terminas, skaičiuojamas nuo kitos dienos po to, kai buvo priimtas sprendimas sudaryti sutartį, neatsižvelgiant į tai, ar apie šį pažeidimą žino ieškinį pateikęs asmuo, atitinka Direktyvą 89/665 ir veiksmingumo ir lygiavertiškumo principus.

23 Grįsdamas šį klausimą šis teismas visų pirma remiasi Sprendimu *Uniplex (UK)* (C-406/08, EU:C:2010:45), pagal kurį reikalaujama, jog terminas pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo būtų skaičiuojamas nuo datos, kada ieškovas sužinojo arba turėjo sužinoti apie nurodytą pažeidimą.

24 Galiausiai šis teismas pabrėžia, kad šis Teisingumo Teismo sprendimas priimtas iki Direktyvos 2007/66 priėmimo, t. y. kai Direktyvoje 89/665 nebuvo tikslios nuostatos dėl prašymų viešųjų pirkimų ginčijimo srityje pateikimo terminų.

25 Tokiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgerichtshof* (Vyriausiasis administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Sąjungos teisę, ypač bendruosius lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus, taip pat Direktyvą 89/665 reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią prašymas dėl viešųjų pirkimų teisės pažeidimo konstatavimo turi būti pateiktas per šešis mėnesius nuo sutarties sudarymo, jei viešųjų pirkimų teisės pažeidimo konstatavimas yra išankstinė sąlyga siekiant ne tik pripažinti sutartį negaliojančia, bet ir pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo?“

Dėl prejudicinio klausimo

26 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar pagal Sąjungos teisę, visų pirma pagal veiksmingumo ir lygiavertiškumo principus, draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tam, kad būtų galima pareikšti ieškinį dėl žalos, patirtos dėl teisės normos viešųjų pirkimų srityje pažeidimo, atlyginimo, reikia, kad prieš tai būtų konstatuotas atitinkamos sutarties sudarymo procedūros neteisėtumas dėl to, kad iš anksto nebuvo paskelbta apie pirkimą, kai šiam prašymui dėl neteisėtumo konstatavimo taikomas šešių mėnesių naikinamasis terminas, pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai buvo nuspręsta sudaryti nagrinėjamą viešojo pirkimo sutartį, nepaisant to, ar prašymą pateikęs asmuo galėjo žinoti, kad šis perkančiosios organizacijos sprendimas gali būti neteisėtas.

27 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal Direktyvos 89/665 1 straipsnio 1 dalies pirmą ir antrą pastraipas, siejamas su Direktyvos 2007/66 2 konstatuojamąja dalimi, Direktyva 89/665 tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, taikoma tik į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį patenkančioms sutartims, išskyrus atvejus, kai tokios sutartys neįtrauktos į taikymo sritį pagal pastarosios direktyvos 10–18 straipsnius. Taigi toliau pateikiami argumentai grindžiami prielaida, kad Direktyva 2004/18 taikoma pagrindinėje byloje nagrinėjamai sutarčiai, todėl Direktyva 89/665 taip pat taikoma pagrindinei bylai, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

28 Reikia priminti, kad pagal Direktyvos 89/665 1 straipsnio 1 ir 3 dalis valstybės narės turi imtis reikiamų priemonių užtikrinti, kad nesuderinami su Sąjungos teise perkančiųjų organizacijų priimti sprendimai galėtų būti veiksmingai ir kuo greičiau peržiūrėti, ir užtikrinti, kad peržiūros procedūromis galėtų pasinaudoti bet kuris asmuo, kuris yra arba buvo suinteresuotas sudaryti konkrečią sutartį ir kuriam dėl tariamo pažeidimo buvo padaryta žala ar kyla tokios žalos rizika (Sprendimo *Orizzonte Salute*, C-61/14, EU:C:2015:655, 43 punktas).

29 Šiuo klausimu Direktyvos 89/665 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės savo nacionalinėje teisėje turi numatyti asmenims, kurie patyrė žalos per viešųjų pirkimų sutarties sudarymo procedūrą, galimybę pateikti už peržiūrėjimo procedūrą atsakingai instancijai trijų rūšių prašymus: pirma, prašymą imtis „laikinųjų priemonių, kuriomis siekiama atitaisyti tariamą pažeidimą ar užkirsti kelią tolesnei žalai konkretiems interesams, įskaitant priemones sustabdyti sutarties suteikimo procedūrą ar bet kurio perkančiosios organizacijos priimto sprendimo įgyvendinimą ar užtikrinti tokį sustabdymą“, antra, prašymą panaikinti neteisėtai priimtus sprendimus ir, trečia, prašymą atlyginti žalą.

30 Dėl prašymų pateikimo terminų Direktyvos 89/665 2f straipsnio 1 dalyje, kuri buvo įtraukta Direktyva 2007/66, nurodyta, kad valstybės narės gali numatyti terminus, taikomus prašymams dėl peržiūros pagal jos 2d straipsnį, kuriais prašoma pripažinti, jog sutartis yra negaliojanti, – t. y. minimalų šešių mėnesių terminą, kuris pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai buvo sudaryta sutartis.

31 Šiuo klausimu Direktyvos 2007/66 25 ir 27 konstatuojamosiose dalyse nurodyta, kad galimybės remtis sutarties negaliojimu apribojimas laiko atžvilgiu pateisinamas „būtinybe ilgainiui užtikrinti perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų priimtų sprendimų teisinį tikrumą“, o tam „reikėtų laikytis šių terminų galiojimo“.

32 Kalbant apie visus kitus prašymus teismui, susijusius su viešaisiais pirkimais, įskaitant ieškinius dėl žalos atlyginimo, Direktyvos 89/665 2f straipsnio 2 dalyje patikslinama, kad, laikantis šios direktyvos 2c straipsnio nuostatų, kurios, beje, nėra reikšmingos atsižvelgiant į pateiktą klausimą, „prašymo dėl peržiūros pateikimo terminas nustatomas pagal nacionalinę teisę“. Todėl kiekviena valstybė turi nustatyti šiuos procesinius terminus.

33 Tai, kad Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė, pirma, aiškiai reglamentuoti su prašymais pripažinti sutartis negaliojančiomis susijusius terminus ir, antra, daryti nuorodą į valstybių narių teisę, kiek tai susiję su terminais pareikšti kitokio pobūdžio prašymus, rodo, kad šis teisės aktų leidėjas teikė ypatingą reikšmę šiai pirmai prašymų kategorijai, atsižvelgdamas į peržiūros viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo srityje sistemos veiksmingumą.

34 Taigi pagal Direktyvos 89/665 2f straipsnio 1 dalies b punktą nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad prašymas pripažinti viešojo pirkimo sutartį, kuri sudaryta prieš tai nepaskelbus pranešimo apie ją arba kvietimo dalyvauti konkurse, negaliojančia turi būti pateiktas per šešių mėnesių terminą, skaičiuojamą nuo kitos dienos po to, kai buvo nuspręsta sudaryti šią sutartį, jei sutartis buvo sudaryta sprendimo dėl sutarties sudarymo priėmimo dieną. Tokios nuostatos taip pat atitinka Direktyvos 89/665 2f straipsnio 1 dalies b punktu siekiamą tikslą, kuris nurodytas visų pirma Direktyvos 2007/66 27 konstatuojamojoje dalyje, pagal kurią reikia paisyti galimybės remtis sutarties negaliojimu apribojimo.

35 Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo reikia nurodyti, jog Direktyvos 89/665 2 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad valstybės narės gali nustatyti, jog tam, kad būtų galima pareikšti tokį ieškinį, ginčijamą sprendimą iš anksto turi panaikinti „reikiamus įgaliojimus turinti institucija“, ir nėra taisyklės dėl ieškinio pareiškimo terminų ar kitų tokių ieškinių priimtinumo sąlygų.

36 Šioje byloje iš esmės aišku, kad pagal Direktyvos 89/665 2 straipsnio 6 dalį nedraudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo 341 straipsnio 2 dalis, pagal kurią, norint pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo, reikia, kad iš pradžių būtų konstatuotas viešųjų pirkimų teisės pažeidimas. Federalinio viešųjų pirkimų įstatymo 341 straipsnio 2 dalies taikymas kartu su 332 straipsnio 3 dalimi lemia tai, kad ieškinys dėl žalos atlyginimo yra nepriimtinas, jei prieš tai nėra priimta sprendimo, kuriuo konstatuotas nagrinėjamos sutarties neteisėtumas; šis sprendimas turi būti priimtas per procedūrą, kuriai taikomas šešių mėnesių naikinamasis terminas, pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai buvo nuspręsta sudaryti atitinkamą viešojo pirkimo sutartį, nepaisant to, ar prašymą pateikęs asmuo galėjo žinoti, kad šis sprendimas dėl sutarties sudarymo gali būti neteisėtas.

37 Kaip matyti iš šio sprendimo 32 ir 35 punktuose pateiktų argumentų, valstybės narės turi reglamentuoti ieškinių dėl žalos atlyginimo procesines taisykles. Vis dėlto šios procesinės taisyklės neturi būti nepalankesnės, nei taikomos panašiems iš nacionalinės teisės sistemos kylančių teisių apsaugai numatytiems ieškiniams (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų naudojimasis Sąjungos teisėje nustatytomis teisėmis neturi tapti praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (šiuo klausimu žr. Sprendimo *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, 39 punktą ir Sprendimo *Orizzonte Salute*, C-61/14, EU:C:2015:655, 46 punktą).

38 Todėl reikia išnagrinėti, ar pagal veiksmingumo ir lygiavertiškumo principus draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kurios išdėstytos šio sprendimo 36 punkte.

39 Kalbant apie veiksmingumo principą, reikia pabrėžti, kad, kiek tai susiję su prašymų priimtinumo sąlygomis, nereikalaujama tokio paties lygio teisinio saugumo ieškinio dėl žalos atlyginimo atveju ir prašymo pripažinti sutartį negaliojančia atveju.

40 Iš tiesų, pripažinus sutartį, sudarytą per viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą, negaliojančia, sutartis nebeegzistuoja ir tam tikrais atvejais nebevykdoma, o tai yra esminė administracinės ar teisminės valdžios institucijų intervencija į asmenų ir valstybės įstaigų sutartinius santykius. Toks sprendimas gali sukelti didelių trukdžių ir ekonominių nuostolių ne tik asmeniui, su kuriuo sudaryta atitinkama viešojo pirkimo sutartis, bet ir perkančiajai organizacijai, taigi ir visuomenei, kuri galiausiai naudojasi darbais ir paslaugomis, dėl kurių sudaryta atitinkama viešojo pirkimo sutartis. Taigi, kaip matyti iš Direktyvos 2007/66 25 ir 27 konstatuojamųjų dalių, Sąjungos teisės aktų leidėjas suteikė daugiau reikšmės teisiniam saugumui prašymų pripažinti sutartį negaliojančia atveju, o ne ieškinio dėl žalos atlyginimo atveju.

41 Jeigu ieškinio dėl žalos atlyginimo priimtinumas priklausytų nuo išankstinio atitinkamos sutarties sudarymo procedūros neteisėtumo dėl to, kad iš anksto nebuvo paskelbta apie pirkimą, konstatavimo, kai šiam prašymui dėl neteisėtumo konstatavimo taikomas šešių mėnesių naikinamasis terminas, nepaisant to, ar asmuo, kurio teisės pažeistos, žino apie teisės normos pažeidimą, gali padaryti praktiškai neįmanomą arba pernelyg sudėtingą teisės pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo įgyvendinimą.

42 Iš tiesų, jeigu pranešimas apie pirkimą nepaskelbiamas iš anksto, šis šešių mėnesių terminas gali būti nepakankamas asmeniui, kurio teisės pažeistos, surinkti būtiną informaciją, kad galėtų pateikti prašymą, ir tai sudarytų kliūčių pateikti tokį ieškinį.

43 Viena iš Sąjungos teisėje garantuojamų teisių gynimo priemonių yra žalos atlyginimas asmenims, kuriems ji kilo dėl viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo taisyklių pažeidimo. Taigi tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, žalos patyręs asmuo negalėtų ne tik reikalauti, kad perkančiosios organizacijos sprendimas būtų panaikintas, bet ir naudotis visomis Direktyvos 89/665 2 straipsnio 1 dalyje numatytomis teisių gynimo priemonėmis.

44 Todėl pagal veiksmingumo principą draudžiama tokia tvarka, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje.

45 Šiomis aplinkybėmis nereikia nagrinėti, ar pagal lygiavertiškumo principą draudžiami tokie aktai, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje.

46 Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip, kad pagal Sąjungos teisę, visų pirma pagal veiksmingumo principą, draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tam, kad būtų galima pareikšti ieškinį dėl žalos, patirtos dėl teisės normos viešųjų pirkimų srityje pažeidimo, atlyginimo, reikia, kad prieš tai būtų konstatuotas atitinkamos sutarties sudarymo procedūros neteisėtumas dėl to, kad iš anksto nebuvo paskelbta apie pirkimą, kai šiam prašymui dėl neteisėtumo konstatavimo taikomas šešių mėnesių naikinamasis terminas, pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai buvo nuspręsta sudaryti nagrinėjamą viešojo pirkimo sutartį, nepaisant to, ar prašymą pateikęs asmuo galėjo žinoti, kad šis perkančiosios organizacijos sprendimas neteisėtas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

47 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

Pagal Sąjungos teisę, visų pirma pagal veiksmingumo principą, draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tam, kad būtų galima pareikšti ieškinį dėl žalos, patirtos dėl teisės normos viešųjų pirkimų srityje pažeidimo, atlyginimo, reikia, kad prieš tai būtų konstatuotas atitinkamos sutarties sudarymo procedūros neteisėtumas dėl to, kad iš anksto nebuvo paskelbta apie pirkimą, kai šiam prašymui dėl neteisėtumo konstatavimo taikomas šešių mėnesių naikinamasis terminas, pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai buvo nuspręsta sudaryti nagrinėjamą viešojo pirkimo sutartį, nepaisant to, ar prašymą pateikęs asmuo galėjo žinoti, kad šis perkančiosios organizacijos sprendimas neteisėtas.

Parašai.